

ZAGADNIENIA EGZAMINACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

KLASA 4 SP

Kształcenie literackie i kulturowe uczeń:

- Znajomość pojęć i umiejętność wskazania w tekście: wersu, rymu, strofy, refrenu, liczb sylab w wersie;
- Znajomość pojęć i wskazanie przykładów: legend, baśni, opowiadań, komiksów, monologów, dialogów;
- Umiejętność opowiadania o wydarzeniach fabuły oraz ustalania kolejności zdarzeń (plan wydarzeń ogólny i szczegółowy).

Kształcenie językowe uczeń:

- Części mowy i ich cechy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik;
- Typy wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- Wyjaśnianie i rozpoznawanie w wypowiedziach (związki frazeologiczne, wyrazy neutralne, zdrobnienia, zgrubienia, synonimy, antonimy, nadawca i odbiorca komunikatu);
- Znajomość pojęć: głoska, litera, sylaba, akcent;
- Zastosowanie reguł akcentowania wyrazów;
- Znajomość i umiejętność zastosowania zasad ortograficznych i reguł pisowni;
- Poprawne używanie znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.

Tworzenie wypowiedzi uczeń:

- Umiejętność pisanie tekstów (dialog, opowiadanie, opis, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, plan wydarzeń);
- Wygłaszanie z pamięci tekstów poetyckich.

Samokształcenie uczeń:

- Umiejętność korzystania z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzenia wiadomości, selekcjonowania informacji;
- Znajomość i umiejętność zastosowania zasad korzystania z zasobów bibliotecznych; ·
Umiejętność korzystania ze słowników ogólnych i specjalistycznych języka polskiego (słownik języka polskiego, słownik ortograficzny, słownik frazeologiczny, słownik

- synonimów);
- Rozwijanie umiejętności krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- Poznawanie życia kulturalnego swojego regionu;
- Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystywania tych umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Lektury obowiązkowe

1. Jan Brzechwa - Akademia Pana Kleksa 2. Janusz Christa - Kajko i Kokosz. Szkoła latania
3. René Goscinny - Mikołajek (wybór opowiadań) 4. Julian Tuwim - Dwa wiatry (wiersz) 5. Wybrane baśnie polskie i europejskie

Lektury polecane

- Henryk Sienkiewicz „W pustyni i w puszczy”;
- Maria Kownacka i Zofia Malicka, „Dzieci z Leszczynowej Górki”;
- Selma Lagerlöf „Cudowna podróż”.
- Frances Hodgson Burnett „Tajemniczy ogród” lub inna powieść.

PRZYKŁADOWE PYTANIA

- Przygotuj do recytacji wybrany utwór poetycki Władysława Bełzy, Jana Brzechwy, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Juliana Tuwima lub Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego;
- Przygotuj w dowolnej formie prezentację na temat wybranej lektury obowiązkowej;
- Opowiedz o wybranym, wartościowym filmie, używając słownictwa związanego z przekazem audiowizualnym;
- Wymień zasady pisowni wyrazów z ó i u;
- Podaj 5 związków frazeologicznych i wyjaśnij ich znaczenie;
- Wyjaśnij różnicę między baśnią a legendą;
- Przeczytaj głośno tekst i odpowiedz na pytania (czytanie ze zrozumieniem);
- Streść wybraną legendę polską;
- Wyjaśnij, na czym polega reklama;
- Podaj zasady stosowania akcentu w języku polskim;
- Opisz podany obraz, stosując słownictwo związane z malarstwem;
- Odszukaj wskazaną informację w słowniku.

KLASA 5 SP

Kształcenie literackie i kulturowe uczeń:

- Wyjaśnia pojęcia i potrafi wskazać w tekście: epitet, porównanie, przenośnię, zdrobnienie,

zgrubienie; • Wyjaśnia pojęcia i podaje przykłady: mit, dziennik, pamiętnik, powieść; nowela; przypowieść

- Rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania.

Kształcenie językowe uczniów:

- Zna części mowy i ich cechy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik;
- Rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- Nazywa i wyróżnia w tekście części zdania (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- Rozpoznaje w zdaniu związki główne i poboczne wyrazów;
- Rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań.
- Dokonuje rozbioru logicznego zdania pojedynczego.

Tworzenie wypowiedzi uczniów:

- Potrafi napisać: dialog, opowiadanie, opis, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, notatka, dedykacja, sprawozdanie, podziękowanie, instrukcja, charakterystyka;
- Wygłasza z pamięci tekst poetycki.

Samokształcenie uczniów:

- Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje; • Zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych;
- Korzysta ze słowników ogólnych i specjalistycznych języka polskiego (słownik języka polskiego, słownik ortograficzny, słownik frazeologiczny, słownik synonimów, słownik motywów literackich)
- Rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- Poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- Rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Lektury obowiązkowe:

1. Clive Staples Lewis - Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa
2. Ferenc Molnár - Chłopcy z Placu Broni
3. Juliusz Słowacki - W pamiętniku Zofii Bobrówny (wiersz)
4. Wybrane podania i legendy polskie (o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie)
5. Bolesław Prus - Katarynka (lektura uzupełniająca) + 1 dowolna lektura uzupełniająca, np. Alfreda Szklarskiego, Tomek u murzyńskiego króla.

PRZYKŁADOWE PYTANIA

- Przygotuj do recytacji wybrany utwór: Adama Mickiewicza, Tadeusza Różewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa lub Jana Twardowskiego;
- Przygotuj w dowolnej formie prezentację na temat wybranej lektury obowiązkowej;
- Opowiedz o wybranym przedstawieniu teatralnym, używając słownictwa związanego z teatrem;
- Wymień zasady pisowni wyrazów z rz i ż, ch i h;
- Podaj 5 związków frazeologicznych pochodzących z mitologii i wyjaśnij ich znaczenie;
- Odszukaj wskazaną informację w słowniku, podręczniku.
- Przeczytaj głośno tekst i odpowiedz na pytania (czytanie ze zrozumieniem);
- Streść wybraną przypowieść biblijną;
- Wyjaśnij, na czym polega komunikacja językowa;
- Omów różnice między językiem mówionym a pisanym.
- Opisz podany obraz, stosując słownictwo związane z malarstwem.

KLASA 6 SP

Kształcenie literackie i kulturowe uczniów:

- Wyjaśnia pojęcia i potrafi wskazać w tekście: onomatopeja, animizacja, personifikacja, apostrofa, anafora, pytanie retoryczne, powtórzenie;
- Wyjaśnia pojęcia i podaje przykłady: hymn, mit, bajka, świat przedstawiony w utworze, obraz poetycki, fikcja literacka, fantasy, podmiot liryczny, narrator;
- Rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową.

Kształcenie językowe uczniów:

- Zna części mowy i ich cechy: czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik;
- Odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- Oddziela końcówki fleksyjne od tematu rzeczowników podczas odmiany przez przypadki;
- Zna i wyjaśnia rodzaje podmiotów, orzeczeń, okoliczników;
- Zna i wskazuje rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie;
- Dokonuje rozbioru gramatycznego zdania;
- Tworzy odpowiednie wykresy zdań złożonych.

Tworzenie wypowiedzi uczniów:

- Potrafi napisać: dialog, opowiadanie, opis, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, notatka, dedykacja, sprawozdanie, podziękowanie, plan, instrukcja, charakterystyka, opis przeżyć wewnętrznych;
- Wygłasza z pamięci tekst poetycki.

Samokształcenie uczniów:

- Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje

informacje;

- Zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych
- Korzysta ze słowników ogólnych i specjalistycznych języka polskiego (słownik języka polskiego, słownik ortograficzny, słownik frazeologiczny, słownik synonimów, słownik motywów literackich, słownik wyrazów obcych) ,
- Rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- Poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- Rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

Lektury obowiązkowe

1. Józef Wybicki - Mazurek Dąbrowskiego
2. Maria Konopnicka - Rota
3. John Ronald Reuel Tolkien - Hobbit, czyli tam i z powrotem
4. Ignacy Krasicki - Bajki (wybrane)
5. Mity greckie - mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie.
6. Biblia - stworzenie świata i człowieka, wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o przypowieść o siewcy, o talentach, o miłosiernym Samarytaninie;
7. Wybrane wiersze: Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Anny Kamieńskiej, Adama Mickiewicza, Leopolda Staffa, Jana Twardowskiego
8. Henryk Sienkiewicz - W pustyni i w puszczy (lektura uzupełniająca) + 1 dowolna lektura uzupełniająca

Lektury polecane

- Aleksander Dumas „Trzej muszkietierowie”;
- Kornel Makuszyński „Szatan z siódmej klasy”, „Wyprawa pod psem”;
- Lucy Maud Montgomery „Ania z Zielonego Wzgórza”;
- Katarzyna Zychla „Dziewczynka tańcząca z wiatrem”;
- Anna Podgórska „Mój przyjaciel patron”.

PRZYKŁADOWE PYTANIA

- Przygotuj do recytacji wybrany utwór Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Anny Kamieńskiej, Adama Mickiewicza, Czesława Miłosa, Tadeusza Różewicza, Juliusza Słowackiego lub Leopolda Staffa;
- Przygotuj w dowolnej formie prezentację na temat wybranej lektury obowiązkowej;
- Opowiedz o wybranej wystawie sztuki, używając słownictwa związanego z muzealnictwem;
- Wymień zasady pisowni „nie” z różnymi częściami mowy;
- Podaj 5 związków frazeologicznych pochodzących z Biblii i wyjaśnij ich znaczenie;
- Wyjaśnij różnicę między faktem a opinią;
- Przeczytaj głośno tekst i odpowiedz na pytania (czytanie ze zrozumieniem);

- Streść i wyjaśnij wybrany mit grecki;
- Wyjaśnij, na czym polega etykieta językowa;
- Omów cechy polszczyzny oficjalnej i nieoficjalnej;
- Opisz podany obraz, stosując słownictwo związane z malarstwem;
- Wyszukaj informacje w słowniku, podręczniku, książce;
- Wyjaśnij różnicę, między baśnią a bajką.

KLASA 7 SP

Egzamin pisemny

1. Czytanie ze zrozumieniem (5 pytań do tekstu, tekst na ok. 360 wyrazów). Z tej część uczniów może uzyskać max 10 pkt.
2. Umiejętność korzystania z przypisów podczas interpretacji krótkiego tekstu artystycznego, np. bajek epigramatycznych Krasickiego, fraszek Kochanowskiego; rozumienie metafor (głębsza analiza tekstu literackiego) (max 14 pkt.).
3. Rozróżnianie czasowników dokonanych i niedokonanych (max 6 pkt.)
4. Opowiadanie twórcze lub rozprawka (max 20 pkt.):

Przykładowy temat: Napisz opowiadanie o spotkaniu Tadeusza z epopei Mickiewicza (na egzaminie będzie inny bohater z lektury obowiązkowej, lista lektur będzie znajdować się na ostatniej stronie arkusza egzaminacyjnego) z bohaterem innego utworu literackiego, w czasie którego jeden z nich przedstawi najzabawniejszą sytuację ze swojego życia. Wypracowanie powinno dowodzić, że uczeń bardzo dobrze zna obie wybrane postacie i ich losy. Należy zadbać, by fabuła opowiadania była urozmaicona, tzn. pisząc opowiadanie trzeba wykorzystać co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.

Znajomość treści lektur obowiązkowych i ich problematyki:

1. Charles Dickens - Opowieść wigilijna
2. Aleksander Fredro - Zemsta
3. Jan Kochanowski - wybór fraszek, pieśni i trenów
4. Adam Mickiewicz - Reduta Orzona, Świtezianka, Dziady cz. II
5. Henryk Sienkiewicz - Latarnik
6. Juliusz Słowacki - Balladyna
7. Bolesław Leśmian - Dziewczyna
8. Wybrane aforyzmy Stanisława Jerzego Leca
9. Ernest Hemingway - Stary człowiek i morze (lektura uzupełniająca)
10. Agata Christie - Dwanaście prac Herkulesa (lektura uzupełniająca)

Egzamin ustny:

1. Znajomość środków stylistycznych (rozpoznawanie i podawanie funkcji w tekście).
2. Rozpoznawanie i odmiana części mowy (rozpoznawanie form)
3. Cechy trzech rodzajów literackich (liryka, epika, dramat)
4. Cechy podstawowych gatunków literackich (i ich przynależność do rodzajów literackich: liryka
 - wiersz, fraszka, tren, pieśń, hymn, modlitwa, psalm; epika opowiadanie, bajka, legenda, baśń, mit, powieść, powieść fantasy lub historyczna; dramat – tragedia, komedia, dramat właściwy, dramat antyczny, teatr elżbietański, dramat szekspirowski)
5. Gatunki tekstów prasowych
6. Analiza i interpretacja krótkich utworów literackich, zwłaszcza Jana Kochanowskiego - wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym Tren I, V, VII, VII, Mikołaja Reja, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Ignacego Krasickiego - satyry, w tym Żona modna
7. Znajomość treści lektur obowiązkowych i ich problematyki

KLASA 8 SP

Egzamin pisemny

1. Czytanie ze zrozumieniem – tekst zawiera ok. 480 wyrazów (6 pytań do tekstu, max 12 pkt.)
2. Umiejętność pisania dedykacji (max 5 pkt.)
3. Skrót i skrótownice – zasady pisowni, reguły skracania (max 5 pkt.)
4. Umiejętność wskazania środków stylistycznych w tekście literackim, tj. epitet, porównanie, personifikacja, metafora, archaizm (max 5 pkt.)
5. Znajomość treści i motywów utworów: Aleksander Kamiński, „Kamienie na szaniec”; Adam Mickiewicz, „Pan Tadeusz”; Juliusz Słowacki, „Balladyna”; Antoine de Saint-Exupéry, „Mały Książę”; Stefan Żeromski, „Syzyfowe prace” (max 3 pkt.)
6. Wypracowanie (max. 20 pkt.). Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów *przykładowe tematy:*
 - *Napisz przemówienie, które wygłosisz na zakończenie roku, w którym przekonasz swoich rówieśników, że warto lub nie warto poświęcić życie dla wyższych idei. W przemówieniu przywołaj przykład bohatera z lektury obowiązkowej, który wygrał lub przegrał swoje życie, poświęcając je dla idei. Zadbaj, by argumentacja w pracy*

była wnikliwa, aby argumenty były poparte przykładami i by były uporządkowane, np. zhierarchizowane. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

- *Napisz opowiadanie o spotkaniu jednego z bohaterów wybranej przez siebie lektury obowiązkowej (lista lektur znajduje się na ostatniej stronie arkusza egzaminacyjnego) z wybranym bohaterem „Kamieni na szaniec”, w czasie którego jeden z nich przedstawi najtrudniejszą sytuację ze swojego życia, która zmieniła jej patrzenie na świat. Wypracowanie powinno dowodzić, że bardzo dobrze znasz obie wybrane postacie i ich losy. Zadbaj, by fabuła opowiadania była urozmaicona, tzn. pisząc opowiadanie wykorzystaj co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.*

7. Znajomość treści lektur obowiązkowych i ich problematyki:

- 1) Aleksander Kamiński - Kamienie na szaniec
- 2) Adam Mickiewicz - Pan Tadeusz
- 3) Antoine de Saint-Exupéry - Mały Książę
- 4) Henryk Sienkiewicz - Quo vadis (fragmenty)
- 5) Stefan Żeromski - Syzyfowe prace (fragmenty)
- 6) Sławomir Mrożek - Artysta
- 7) Krzysztof Kamil Baczyński - Z głową na karabinie
- 8) Wisława Szymborska - Miłość szczęśliwa
- 9) Czesław Miłosz - wybrane wiersze
- 10) Zbigniew Herbert - wybrane wiersze
- 11) Tadeusz Różewicz - wybrane wiersze
- 12) Nancy H. Kleinbaum - Stowarzyszenie Umarłych Poetów (lektura uzupełniająca)
- 13) Eric-Emmanuel Schmitt - Oskar i pani Róża (lektura uzupełniająca)

8. Literatura polecana:

- Arkady Fiedler „Dywizjon 303”;
- Jan Paweł II „Pamięć i tożsamość”;
- Karolina Lanckorońska, Wspomnienia wojenne 22 IX 1939 – 5 IV 1945; • E.-E. Schmitt, Oskar i pani Róża;
- C.S. Lewis „Listy starego diabła do młodego”;
- wybór innych utworów i tekstów kultury, w tym wierszy współczesnych poetów i reportaży.

Egzamin ustny:

1. Rozpoznawanie gatunków dziennikarskich: reportaż, wywiad, artykuł i określanie ich podstawowych cechy;
2. Pojęcia ironii, parodii i groteski oraz rozpoznawanie ich w tekstach;

3. Wskazanie w utworze środków stylistycznych: porównanie homeryckie, inwokacja;
4. Rozpoznawanie gatunków: epos, epopeja, tragedia, elegia i określenie ich podstawowych cech;
5. Wykorzystywanie w objaśnianiu utworów literackich wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, dokonywanie ich hierarchizacji;
6. Wykorzystywanie w objaśnianiu utworów literackich potrzebnych kontekstów, tj. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;
7. Dostrzeganie różnic pomiędzy literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
8. Dostrzeganie zróżnicowania słownictwa, w tym rozpoznawanie słownictwa ogólnonarodowego i słownictwa o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy);
9. Rozpoznawanie wyrazów rodzimych i zapożyczonych – rozumienie ich funkcji w tekście;
10. Znajomość sposobów wzbogacania słownictwa;
11. Rozumienie mechanizmów upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie;
12. Rozumie rozbieżności między mową a pismem;
13. Rozróżnienia treści i zakresu znaczeniowego wyrazu;
14. Regionalne odmiany polszczyzny;
15. Pojęcie stylu, rozpoznawanie style potocznego, urzędowego, artystycznego, naukowego, publicystycznego;
16. Rozumienie, na czym polega błąd językowy;
17. Różnice w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych.